

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilyu-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Tîbleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sărmarțin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Surpriză neînchipuită.

— Chestiunea maximului de dividende. —

În numărul ultim al revistei noastre, de-deam ca sigur, că guvernul, pe lângă dispozițiunile, ce le va lua cu privire la cursul efectelor publice și la termenul adunărilor generale ale institutelor de bani, va rezolvi și *chestiunea maximului de dividende*, ce sunt a se plăti asupra anului trecut. Informațiunile noastre în această privință emanau dintr'un isvor atât de autorizat, încât nici un moment nu ni-am putut închipui, că ele nu se vor adevăra într-o toată. Mare ni-a fost deci surprinderea când, după încheierea numărului trecut al acestei reviste, ne-a sosit ordonanța guvernului, din care am văzut însă că spusele noastre se confirmă numai în ce privește cursul efectelor și termenul adunărilor generale și nu și în ce privește chestiunea cea mai importantă, stabilirea maximului de dividende.

Mărturisim, că la o astfel de surpriză nu ne-am așteptat. De aceea stăm nedeslușiți înaintea ei și ne mirăm că guvernul nu a căutat să rezolveze acum — când toată lumea aștepta — chestiunea maximului de dividende. Nedeslușirea noastră e cu atât mai mare, cu cât guvernul recunoaște, că o limitare a dividendelor este în folosul institutelor de bani și cu toate acestea preferă să țină și pe mai departe încă tot în suspens această importantă chestiune. Ne-am întregat și ne întrebăm, ce au putut să fie cauzele, pentru cari guvernul nostru nu s'a putut determina să rezolveze, în fond și în formă,

chestiunea maximului de dividende, ci a lăsat-o «deocamdată» pendentă?

Noi știm, că toți factorii de seamă ai vieții economice-financiare din patrie — cu singura excepție a unei bănci mari din capitală — s'au fost pronunțat pentru limitarea dividendei. Știm mai departe că însuș ministrul de finanțe Teleszky, a recunoscut ca o necesitate inexorabilă stabilirea unui maxim în dividendele, ce urmează a se plăti și a pus în vedere, că întrucât factorii hotărâtori nu se vor înțelege între sine cu privire la această chestiune, va trebui să intervină guvernul în scopul unei rezolviri corăspunșătoare. În fine știm — cum am anunțat și în numărul trecut al revistei noastre — că se găsisse chiar și măsura cea mai potrivită pentru rezolvirea acestei mult discutate chestiuni a maximului de dividende. Pe baza tuturor acestora, așa credem, eram prea îndreptățiți să luăm ca sigur că așteptările noastre se vor realiza.

Fără îndoială guvernului nostru i-ar fi convenit cu mult mai bine, ca institutele de bani să se înțeleagă între sine cu privire la dividendele de plătit și astfel să fie scutit a lua însuș măsuri în această privință. Știm însă și la timpul său am arătat și motivele pentru cari institutele interesate nu au putut ajunge la un acord. Măsurile guvernului erau deci indicate. Și cu toate acestea nu au urmat. Motivele par a fi cu deosebire două. întâiu este speranța, căreia i-se dă expresiune și în legătură cu ordinațiunea deja publicată, că cei interesați totuși se vor înțelege și al doilea faptul că probabil guvernul a evitat să ia dispozițiuni

cu privire la această chestiune, pentru ca nu cumva băncile în rivalitate să i arunce asupra lui responsabilitatea limitării dividendelor. — În aceste motive, trebuie să recunoască orișicine, este multă rațiune și cei interesați să cuvine să o aprecieze, hotărînd așa cum este sentimentul general și cum desigur așteaptă și cercurile conducătoare.

Dar când recunoaștem, și indicăm motivele, pentru cari guvernul a lăsat deocamdată pendentă rezolvirea fixă a chestiunii maximului de dividende, trebuie să accentuăm, că tocmai prin cele publicate în legătură cu ordinațiunea sa, a indicat destul de lămurit, *că dividendă din anul acesta trebuie limitată*. Se spune doară apriat, că limitarea dividendelor este în folosul bine priceput al băncilor și se așteaptă ca cei interesați să se acomodeze. De aici putem deduce, că băncile, cari vor judecă serios asupra propriilor lor interese, nu vor abuză de faptul că guvernul nu a stabilit în mod obligator maximul de dividende, ci și-l vor impune însele prin factorii lor competenți și responsabili. Și după știrile ce le cetim prin ziare și informațiunile, particulare ce le avem, instituttele financiare din țară vor observă ca maxim de dividendă limita, ce o contemplase guvernul, adică 75% a dividendei din anul precedent. Urmând astfel, chestiunea se va rezolvă de sine, chiar și dacă ici-colo se vor face unele excepții.

Intrebarea principală pentru noi este însă, cum să purcedă băncile noastre? *Natural să se acomodeze hotărîrilor direcțiunii «Solidarității»* respective intențiunilor destul de lămurite ale cercurilor conducătoare din țară și *să limiteze dividendele*. Cum și în ce măsură să le limiteze — mărturisim, ne e aproape indiferent. Noi am recunoscut că măsura, ce eră să o impună guvernul ca maximum de dividende, adică 75% a dividendei ultime, e mai practică ca baza acceptată de «Solidaritatea», care de altfel nu a putut hotărî altcum, câtă vreme a trebuit să țină seamă de dispozițiunile legale, respective statutare ale băncilor. Pentru noi principalul este, *să se limiteze dividendele* și băncile noastre vor găsi — după împrejurări — expedientul cum să o facă aceasta. Limitarea va fi în propriul lor interes. Profiturile, ce vor rămâne nedistribuite, sau se vor trece în cont nou, sau se vor adăugă la fondurile de rezervă — este tot una. Ele vor fi folosite — în viitor — în prima linie pentru acoperirea acelor pierderi, cari se vor ivi și vor proveni ca consecvențe ale războiului actual, iar întrucât asemenea pierderi nu ar obveni — se vor distribui mai târziu între acționari.

Dacă băncile noastre vor urmă astfel, se vor face vrednice și mai mult de bunul lor renume și vor da o nouă dovadă de soliditate și realitate în politica lor de afaceri. Vor face pretutindenea cea mai bună impresie. Că o vor face — aproape nu există îndoială. Și cum să nu facă, când vedem că pe calea aceasta urmează bănci și instituțiuni cu mult mai mari și mai consolidate ca instituttele românești. Astfel se ia ca sigur, că Banca Austro-Ungară va plăti după acțiunile sale în anul acesta Cor. 100 față de Cor. 129·10 din anul precedent. Tot asemenea se susține că «Kreditbank» din Viena și cel din Budapesta cele mai mari bănci din monarhie încă își vor limita dividendele lor. În străinătate se purcede și mai riguros. În bogata Franța, guvernul a oprit plătirea oricărei dividende la bănci, cari au făcut uz de înlesnirile moratorului. Când toată lumea ne arată deci calea cea adevărată — desigur nu vom apucă chiar noi alte drumuri. Nu e vorba în limitarea dividendei de scurtarea sau păgubirea intereselor acționarilor, ci simplu de o rezervare cuminte a unei părți din profit pentru eventuale pierderi și năcazuri azi neprevăzute. E deci o măsură de precauțiune, impusă de timpurile grele prin cari trecem. O precauțiune, care își va aduce fructele sale.

Moratoriul V.

Ordonanța privitoare la prolongirea moratorului a publicat-o guvernul, de astădată, cu două săptămâni înainte de expirarea vechiului moratoriu. *Noua ordonanță asupra moratorului V* poartă data de 14 Ianuarie 1915 și este emisă sub Nr. 224/1915 M. E. Dispozițiunile, ce le cuprinde, diferă numai în puține puncte de dispozițiunile moratorului IV și ale ordonanței întregitoare Nr. 81/1915 M. E. publicată în numărul nostru ultim. De aceea ne restrângem în cele următoare cu câteva excepțiuni *numai la reproducerea acelor părți a moratorului V, cari diferă de ordonanțele Nr. 8680/1914 M. E. (moratoriul IV) și Nr. 81/1915 M. E.*

Paragraful 1 al noiei ordonanțe conține următoarele dispoziții:

Moratoriul acordat cu ordonanța Nr. 8680/1914 dela 30 Noemvrie 1914 pentru îndeplinirea obligamentelor de drept privat *se prolongește până la 31 Martie 1915 inclusiv*, pentru toate acele datorii în bani, pe cari ordonanța prezentă nu le scoate de sub moratoriu.

Pentru plata datoriilor în bani, *scadente după ziua de 31 Ianuarie 1915 până inclusiv 31 Martie 1915*, întemeiate pe cambii, asignații comerciale, warrant-uri, cecuri sau în general pe afaceri comerciale sau alte tiluri de drept privat, *cari au fost emise ori s'au nă-*

scut înainte de 1 August 1914, se încuviințează un moratoriu de două luni, calculate dela scadență.

Pentru datoriile în bani, după cari, conform legii sau a unor stipulații speciale, sunt a se plăti interese, se pot calcula interesele și pe timpul moratorului; după obligamente fără interese, se pot calcula interesele legale.

§ 2.

Primele 4 alineate ale acestui § au rămas în general neschimbate.

Alineatul 5 și 6 conține următoarele:

Cambiile, asignațiile comerciale și warrant-urile, cari nu cad sub moratoriu și sunt scadente înainte de 1 Aprilie 1915, trebuie prezentate spre plată, și protestate în caz de neplată, cel mai târziu la 2 zile de lucru după expirarea celor 2 luni calculate dela scadență și dacă acest termen ar expira înainte de 3 Aprilie 1915 cel mai târziu la 3 Aprilie 1915. Tot în timpul acesta pot fi prezentate spre plată pentru onoare și cambiile cari nu cad sub moratoriu.

Privitor la hârtiile amintite în alineatul de mai înainte, acceptantul poate uză de dreptul de depozitare, fixat în § 40 al art. de lege XXVII: 1876, după expirarea a două zile de lucru, calculate dela scadență. Privitor la aceleași hârtii poate pretinde ori și care anterior, ca posesorul să prezinte după scadență hârtia spre plată; dacă posesorul după primirea somațiunii, ce i-s'a dat, întrelasă a face aceasta fără amânare, atunci este responsabil pentru paguba cauzată.

§ 3.

Privitor la moratoriu taxelor anuale ale brevetelor de invențiuni dispune o ordonanță specială a ministrului de comerț, emisă în temeiul ordonanței Nr. 6981/1914 M. E. a ministerului r. u.

În capitolul II referitor la *datoriile în bani, ce nu cad sub moratoriu* §-ul 4 dispune următoarele:

Nu cad sub moratoriu acordat în § 1 (punctele 1 și 2 rămân neschimbate):

Punct 3. Interesele și ratele de amortizare ale împrumuturilor pe amortizație încuviințate în scrisuri fonciare scadente la 1 August 1914, sau după data aceasta, față de debitorul hipotecar — înțelegând aici și pretensiunea față de proprietarul realităților, ca debitor direct (personal); precum și interesele și ratele de amortizare din capital și a altor împrumuturi pe baza cărora se pot emite obligațiunile amintite în punctul 2;

dacă în ori și care direcție debitorul nu satisface obligamentului său de plată, fixat în alineata de mai înainte, în timp de 15 zile calculate dela primirea somațiunii creditorului, atunci acesta este îndreptățit a pretinde plata tuturor intereselor și ratelor de amortizare din capital expirate mai înainte.

Sub împrumut pe amortizație se privește în sensul §-ului prezent și al §-ului 10 un împrumut, la care răplătirea capitalului se face pe baza unui plan de amortizare dinainte fixat în minimal 15 ani.

Punctele 4, 5 și 6 rămân neschimbate.

Privitor la *asigurări* punctul 7 lit. h) al § 4 conține următoarele dispoziții:

Premiile de asigurare, întemeiate pe contracte de asigurare, încheiate înainte de 1 August 1914, cad în întregime sub moratoriu, dacă, atunci, când ar fi plătibile, contrahentul (asiguratul) se află sub drapel sau cade sub aceleași considerații ca și persoanele militare;

dacă asupra datoriei amintită în acest punct, în sensul ordonanței privitoare la moratoriu IV, au fost deja plătibile odată 25%, atunci după 2 luni, calculate dela scadența celor 25% de mai înainte, trebuie plătite alte 25%; privitor la ratele următoare, plătibile din partea asiguratorului, sunt normative tot sumele minimale și maximale, fixate în punctele b) c) și e).

Punctele 8, 9 și 11 sunt neschimbate; punctul 10 conține o schimbare neesențială.

Alinea primă a punctului 12 are următorul text:

Pretensiunile de spese și taxe, cuvenite pentru lucrări și prestațiuni personale incl. taxele medicilor, advocațiilor, inginerilor, literare și artistice, de sensarie (samsarie), de mijlocitori și de agenți, îndeplinite pe baza unei încredințări primite înainte de 1 August 1914 — până la 25% a sumei scadente, fără privire la termenul de efectuare a furnisării sau a lucrării; iar dacă după o astfel de datorie, în sensul ordonanței privitoare la moratoriu de mai înainte au fost deja plătibile în una sau mai multe rânduri, 25%, atunci din 2 în 2 luni, calculate dela scadența celor dintâi 25%, trebuie plătite câte alte 25%.

Alineatele următoare ale acestui punct, precum și punctele 13—17 au rămas neschimbate.

Punct 18 conține următoarele dispoziții:

10% a datoriilor întemeiate pe cambii, asignații comerciale sau warrant-uri emise înainte de 1 Aug. 1914 și scadente în Octomv., Noemvrie, Dec. 1914 sau în Ianuarie 1915; aceste rate de 10% trebuie plătite după hârtiile scadente în Octom. sau Noem. 1914, în luna Februarie 1915; după cele scadente în Decemvrie 1914 și în Ianuarie 1915, — în luna Martie 1915, și anume în fiecare caz în aceea zi a luni din chestiune, care zi după cifra sa corăspunde zilei de scadență a datoriei, și dacă ziua aceea lipsește în luna respectivă — în ziua ultimă a luni.

§ 4.

Privitor la datoriile, după cari, conform §-ului 4, punct 18 al ordonanței referitoare la moratoriu IV, au fost de plată în luna Ianuarie 1915 10% — mărimea ratei plătibile în Aprilie 1915, o va fixa ministerul r. u. în o ordonanță, ce o va emite la timpul său.

Prezentarea spre plată, necesară, în sensul legii, pentru susținerea dreptului de pără și de regres asupra ratelor amintite în §-ul 4, punct 18 al moratoriuului IV și în alineata 1 a punctului prezent, se poate face până atunci, până a expirat și pentru restul datoriei termenul de prezentare; aceasta află aplicare corăspunzătoare și pentru termenul de 30 zile fixat în §-ul 448,

alinea 2, a art. de lege XXXVII: 1875; privitor la rata de plată nu este necesitate de ridicarea protestului prevăzut în lege pentru susținerea dreptului de pară și regres — excepționând hârtiile, plătibile la vedere sau la un timp anumit după vedere; eventualul protest ridicat cu toate acestea, ce este drept, nu este nevalid, dar speșele protestului trebuie restituite numai, dacă unul dintre cei obligați prin hârtia din chestiune domiciliază în străinătate. Dacă cel obligat neagă faptul prezentării, obligamentul de a produce dovada cade în sarcina lui; creditorul îndreptățit la regres, poate pretinde proviziunea de protest, calculată după rata plătabilă, chiar și în cazul, când a lăsat neprotestată hârtia prezentată spre plată; în ce privește înștiințarea anteriorilor, §§-i 45—47 ai art. de lege XXVII: 1876 trebuie aplicați în mod corăspunzător chiar și în caz, când posesorul hârtiei a întrelăsat ridicarea protestului în lipsă de plată; în cazul din urmă înștiințarea trebuie făcută în timp de 15 zile după prezentare; dispozițiile cuprinse în alinea ultimă a §-ului 2, află aplicare corăspunsătoare și aici, cu modificarea că locul zilei de scadență îl ia ziua, în care rata din chestiune a fost plătabilă în conformitate cu § 4, punct 18 al moratorului IV sau a alineii 1 a punctului prezent.

Posesorul cambiei este obligat a notă pe cambie faptul plătirii parțiale, precum și data plătirii și numele plătitorului. Obligatul cambial poate pretinde să i-se libereze despre plata parțială făcută o chitanță, pe copia cambiei; obligatul cambial, supus regresului de plată, poate pretinde afară de aceasta și liberarea copieii autentice a protestului, ridicat în mod valid, privitor la suma integrală a cambiei, sau a protestului original, ridicat după 31 Iulie 1914 pentru neîmplinirea plății parțiale; dacă nu s'a ridicat protest, posesorul cambial este obligat a legaliza, la dorința și pe cheltuiala obligatului cambial, copia cambiei, pe care chitează plata parțială; adeverința scrisă de Banca Austro-Ungară pe copia cambiei suplinește legalizarea; toate acestea află aplicare corăspunsătoare și asupra asignațiilor comerciale, a warrant-urilor și a cecurilor.

Dispozițiile acestui punct nu se extind asupra acelor obligați a căroră afacere, întreprindere sau gospodărie, iar în lipsa acestora, a căroră locuință (sediu) se află exclusiv pe teritoriul comitatelor Bereg, Maramurăș, Șaroș, Sătmar, Sirmiu, Ugocsa sau Ung sau pe teritoriul orașului Sătmar, investit cu drept municipal sau a orașului Zenum.

Fată de acela, care prin o cambie, emisă înainte de 1 August 1914, a luat asupra-și un obligament cambial, pe baza unei datorii scoase în parte sau în întregime de sub moratoriu, posesorul cambial, în favorul căruia sustă pretensiunea de drept privat amințită, își poate validată pretensiunea întemeiată pe cambie în aceiaș măsură, în care datoria din chestiune este scoasă de sub moratoriu. Dispozițiile cuprinse în alinea 3 și 4 a §-ului 18 au și aici valoare cu privire la cambiile scoase parțial de sub moratoriu. Dis-

pozițiile acestui punct se extind în mod corăspunzător și asupra asignațiilor comerciale, warrant-urilor și a cecurilor.

§ 5.

Alineatele 1—3 ale acestui § au rămas neschimbate.

Alinea 4 conține următoarele:

Dacă debitorul nu își împlinește obligamentul în ce privește plata intereselor, atunci creditorul este îndreptățit a pretinde și plata tuturor intereselor restante.

Alinea 5 este neschimbată.

Alinea 6 conține următoarele:

Privitor la susținerea și validarea pretensiunilor de interese, plătibile dela scadență, în temeiul unei cambii, asignațiuni comerciale, a unui warrant și a unui cec emise înainte de 1 August 1914 află aplicare corăspunsătoare dispozițiile §-lui 4, punct 18, alinea 3 și 4.

Paragrafii 6—9, cuprinzând dispozițiile referitoare la depozitele spre fructificare, plasate pe lângă libele și în cont-curent, au rămas neschimbați. Asemenea §§ 17, 22 și 24, cari prezintă interes pentru bănci, pe când ceilalți §§ privesc cercurile băncilor mai puțin.

În sensul §-ului ultim, 41, noua ordonanță, care va fi a se cită ca *ordonanța privitoare la moratoriul V*, intră în vigoare la 1 Februarie 1915.

Chestiunea adunărilor gen. și a bilanțului.

Ordonanța guvernului, semnalată în primarticolul nostru din numărul ultim a apărut la 15 crt. sub Nr. 130/1915 M. E. Prin această ordonanță guvernul regulează — în contra tuturor așteptărilor — numai chestiunea adunărilor generale și a cursului efectelor la încheierea bilanțului pe când chestiunea, cea mai cu interes așteptată, a dividendei, o ține și mai departe în suspens. Într'un comunicat oficial, publicat deodată cu ordonanța Nr. 130/1915 își exprimă însă dorința, ca băncile, în interesul consolidării lor, să limiteze dividendele anului 1914 la un anumit % a dividendelor anului precedent. Din comunicatul publicat transpiră intențiunea guvernului de a normă și chestiunea dividendelor, pe calea ordonanței, dacă băncile mari conducătoare din capitală, nici după aceasta, nu vor cădea în curând de acord asupra acestei chestiuni.

Ordonanța Nr. 130/1915 M. E. autorizează în § 1 societățile pe acții și însoțirile, ca fără privire la dispozițiile statutelor lor, să-și poată amână, adunările generale cu 6 luni de zile calculate dela încheierea anului lor de gestiune.

Prin urmare societățile pe acții și însoțirile, cari își încheie anul de gestiune la 31 Decembrie 1914 pot amână ținerea adunărilor lor generale până la 30 Iunie 1915. Dacă cele 6 luni de zile ar expiră înainte de 30 Iunie 1915, atunci adunarea generală poate fi amănată până la 30 Iunie 1915.

Conform §-ului 2 al ordonanței, efectele cotate la bursă, cari însă în ultima zi a anului de gestiune nu

au avut curs la bursă, *sunt a se evaluă la bilanț* în conformitate cu § 199, punct I. al art. de lege XXXVII din 1875, *cu valoarea, ce de fapt au avut-o în ziua încheierii bilanțului. Pentru efectele cotate la bursa din Budapesta, ordonanța fixează drept cursuri maxime, cursurile dela 25 Iulie 1914.*

Ordonanța Nr. 130/1915 M. E. a intrat în vigoare în ziua publicării ei.

Rechiziționarea cerealelor.

Prin o ordonanță de data 14 Ianuarie a. c., emisă sub Nr. 240/914 M. E., guvernul a ordonat *rechiziționarea rezervelor de grâu, săcară, orz și ovăs*, direct dela proprietari.

Paragraful 1 al acestei ordonanțe autorizează ministerul de agricultură, de a ordonă, pe calea comisiunilor administrative, conscrierea resp. anunțarea rezervelor de cereale: grâu, săcară, orz și ovăs, aflătoare în țară.

În sensul §-ului 2, fiecare este obligat, la recercarea delegatului ministrului de agricultură, a-și anunța cantitatea de cereale disponibile și a pune la dispoziția comisiei regnicolare agricole, cantitatea de cereale, ce-i prisosește peste trebuințele sale casnice și gospodărești, a cărora măsură o stabilește comisiunea administrativă. Cerealele se răscumpără dela proprietari cu prețurile maxime oficiale, cari se plătesc după transportarea mărfii la gara designată de autorități.

Ca reprezentant al autorităților administrative funcționează în afacerile acestea, în comunele mici și mari protopretorul, în orașe cu magistrat căpitanul orașului resp. locuitorul său, iar în orașele investite cu drept municipal funcționarul designat de magistrat.

Cantitatea de cereale, ce poate reține proprietarul din rezervele sale, o fixează autoritățile administrative, amăsura măsurii casei și gospodăriei celui interesat, a întinderii teritoriului cultivat, precum și a timpului, ce mai restează până la viitoarea recoltă.

În contra hotărârii autorităților administrative se poate face în timp de 3 zile recurs la vicecomite, în orașe cu drept municipal la primar; iar în contra hotărârilor acestora, tot în timp de 3 zile, la ministrul agriculturii.

Cerealele reclamate de delegatul ministerului de agricultură întrucât nu i se iau momentan în primire din partea acestuia, rămân în posesiunea proprietarului, dar se declară de sechestrate și proprietarul este obligat a le păstra până la reclamare sau ridicarea sechestrului.

Conform §-ului 4 trebuie predate autorităților și acele rezerve de cereale, despre cari posesorul afirmă, că sunt ale altuia.

Celce nu se conformează recercării autorităților și nu anunță, sau nu declară rezervele de cereale, ce se află în posesiunea sa, ori le ascunde sau le tănuiește, precum și acela, care înstrăinează etc. cerealele sechestrate de autorități, se pedepsește cu reclusiune (arest) până la 2 luni și cu amendă până la K 600 (§ 5).

Instrucțiunile necesare pentru punerea în aplicare a ordonanței referitoare la rechiziționarea cerealelor le dă ministrul agriculturii.

Ordonanța a intrat în vigoare la 15 crt., ziua publicării ei.

*

În legătură cu ordonanța de mai sus, ministrul agriculturii a dat către autoritățile administrative: vicecomiți și protopretori, o ordonanță specială, (Nr. 203/915), prin care cere, pe seama organelor sale, sprijinul întregului aparat administrativ la eruarea, conscrierea, luarea în primire, transportul etc., rezervelor de cereale, ce vor fi a se rechiziționă.

Procedura va putea fi pusă în curgere din partea organelor administrative numai la recercarea ministrului de agricultură, făcută fie direct, fie prin delegații sei.

Ministrul agriculturii accentuează apriat că în posesiunea producătorilor trebuie lăstate atâtea cereale, de câte au necesitate pentru traiu și pentru semințe; impune însă organelor administrative să vegheze, ca în privința cantităților de cereale reclamate în acest scop, proprietarii să nu ridice pretensiuni exagerate — spre paguba armatei și a alimentației publice. După părerea ministrului pentru scopuri de alimentație este de ajuns dacă se calculează de o persoană (fără privire la etate) în mediu 18 kgr. de grâu, săcară, orz sau porumb pro lună; iar la semințe, de jugăr catastral, la ovăs 130 kgr. și la orz 110 kgr.

Situația economică a României în anul 1914.

Situația economică generală a României — scrie ziarul „Argus” — a resimțit puternic în anul 1914 consecințele războiului mondial. Mișcarea și activitatea economică — promițătoare în prima jumătate a anului — a suferit o stagnare bruscă și nu și-a mai revenit din luna Iulie.

Dar criza acută — care a fost determinată de panica produsă la izbucnirea războiului — a dispărut pentru a face loc unei stări de apatie, de calm relativ, în care se află România acum.

La atenuarea crizei a contribuit în bună parte, măsurile urgente luate de guvernul român în acord cu Banca Națională și marile bănci.

Grație lor s'au făcut preschimbarile de polițe mai cu înlesnire, iar listele de proteste n'au fost publicate.

Banca Națională a fost apoi autorizată să coboare la 33 la sută raportul între circulația de bilete și stoc și să considere ca stoc aur și portofoliul străin. Astfel Banca Națională a putut să emită mai multă hârtie (a făcut astfel și o emisiune de bancnote à 5 lei). Portofoliul Băncii se urcă în urma acestora la cifre încă neatinse până atunci (aproape 260 milioane), iar circulația deasemenea (580 milioane).

Legi mai importante cu caracter economic nu au fost aduse în anul 1914. Parlamentul — Constituanta — a fost la începutul anului preocupată de chestiunea modificării constituției, — modificare pentru care se făcuseră studii serioase. Dela izbucnirea războiului însă Camerele și-au suspendat orice activitate legislativă.

Singura lege importantă cu caracter economic, este aceea pentru autorizarea luării de măsuri excepționale, votată și pusă în aplicare la sfârșitul anului. Prin această lege, între altele, se acoardă moratoriul pentru străinătate.

Activitatea economică a țării dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1914 se reoglindează din datele de mai jos, la cari s'au luat ca bază valori globale și nu acele, cari în chip efectiv a fost vărsate sau emise.

Bănci nouă pe acțiuni s'au înființat în România în anul expirat, 1914, în total 13, cu un capital social de Lei 8.245,000.—. Dintre acestea au fost două în capitala București, și 11 în provincie. Dintre cele două bănci nou înființate în capitală sunt de menționat: Banca Franco Română, având un capital de Lei 4 milioane.

Bănci cooperative, de credit și economie, s'au înființat în anul expirat în număr de 7, cu un capital total de Lei 300,120.—, din cari sunt 3 în București și 4 în provincie. Dintre cele 3 din București este de menționat „Casa Poporului“ pentru capitalul ei minimal de Lei 1000.—(!)

Numărul **altor întreprinderi**: de transport pe apă și pe uscat, industriale etc., nou înființate în anul 1914 a fost de 37, cu un capital total de Lei 48.730,000.—. Dintre cele 37, de întreprinderi au fost 27 în București, (între cari Societatea anonimă română de navigație cu un capital soc. de Lei 7.200,000) și 10 în provincie.

Societăți petrolifere nouă au fost fondate 8, cu capital total de Lei 4.745,000.—, toate cu sediul în București, cu excepția uneia.

Tot privind interesele petrolifere românești au fost înființate în decursul anului 1914 14 societăți cu sediul în străinătate: 10 în London și câte 1 în Paris, Bruxelles, Lille, Roubaix, cu capital de Lei 38.299,000.— la care sumă societățile din Londra participă cu Lei 33.049,000.—.

Sporiri de capital s'au făcut în 1914 la 18 bănci cu Lei 23.270,000.— și la 18 alte diferite întreprinderi cu Lei 31.370,000.—. Dintre societățile petrolifere și-au sporit capitalul 6, cu Lei 7.393,600.—.

În **stare de lichidare** au intrat în cursul anului 1914 7 întreprinderi: 3 bănci și 4 alte întreprinderi și s'au **desființat** două.

Împrumuturi județene și comunale, în deosebire de anul 1913, când aceste împrumuturi au fost foarte numeroase și de mare valoare — în anul 1914 nu s'au făcut.

Statul român a contractat, la sfârșitul anului, un împrumut, la Banca Națională a României.

Împrumutul este de două sute de milioane, cu dobândă de patru la sută și se face pe bonuri de tezaur.

O parte din acest împrumut, în sumă de o sută milioane, s'a cheltuit cu ocaziunea concentrării militare de astă toamnă și cu plata numărăsoarelor furnituri trebuitoare armatei.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 21 Ianuarie 1915.

Nici în săptămâna aceasta nu au obvenit schimbări de luat în seamă în ceea ce privește situația financiară internațională. La Berlin situația băncii imperiale germane este progresând favorabilă. Cererile de bani sunt relativ neînsemnate. Bani de zi se mențin la 2 $\frac{1}{2}$ pecând discontul privat variază între 4—3 $\frac{1}{2}$ %.

La noi continuă o abundență am putea zice anormală de număr. Plătirea împrumutului de stat în Austria s'a efectuat fără a altera cât de puțin situația băncilor și altor întreprinderi comerciale din țară. La Viena se vorbește tot mai mult de o eventuală re-deschidere a bursei de efecte resp. de etablarea unui birou special pentru negocierea de efecte. Discontul privat a rămas același ca în săptămâna trecută.

JURISDICȚIUNE.

Domicilierea cambiiilor. Curia reg. prin sentința sa Nr. 227/v. dela 20 Noemvrie 1914 a enunțat, că în circulația comercială fiind uz de a domicilia cambiile la institute de bani, o astfel de domiciliare, în lipsă de o stipulație specială, nu se poate considera ca ilegală.

Titlul de locțiitor de director nu se poate înregistra. O societate pe acții a numit pe doi dintre firmatorii săi **locțiitori de director** și a cerut la tribunal înregistrarea acestui titlu în registrul firmelor. Tribunalul din Budapesta n'a admis cererea, iar Tabla reg. a aprobat hotărîrea instanței prime. În motivarea sentinței sale tribunalul, între altele, zice: deși societățile pe acții sunt îndreptățite a acorda funcționarilor lor superiori și titluri, ce în legea comercială nu sunt amintite și a-i numi și locțiitori de director, totuși o astfel de numire are efect numai asupra relațiilor de drept interne ale societății, dar nu poate forma obiect de adnotare în registrul firmelor comerciale.

CRONICĂ.

Necrolog. D. M. Bragadiru, cunoscutul mare industriaș din București, întemeietorul a numărăsoare întreprinderi industriale din România, a încetat din viață la 15 Ianuarie a. c., în București, în etate de 73 de ani.

— **Dr. Enea Draia**, membru în direcțiunea institutului „Albina“ din Sibiu și delegatul acesteia la filiala din Murăș-Oșorheiu, a încetat din viață la 16 crt. în Abrud, în etate de 50 de ani.

— **Ioan Rebreanu**, cassar la institutul „Minerva“ din Beclean, a încetat din viață la 17 crt. în etate de 38 de ani.

Monete de argint à $\frac{1}{2}$ Coroană. Precum se anunță din Viena, cele două guverne se ocupă cu ideea de a bate și a pune în circulație monete à 50 fil. = $\frac{1}{2}$ Coroană de argint. O hotărîre definitivă însă nu s'a luat încă în privința aceasta.

Bancnotele à K 2.— În fața numărăsoarelor plângeri a publicului asupra stării rele a bancnotelor aflătoare în circulațiune, în special a bancnotelor de K 2.—, „Banca Austro-Ungară“ într'un comunicat oficial aduce la cunoștință, că uzarea rapidă a nouelor bancnote à K 2.— este a se atribui, în mare parte faptului, că aceste bancnote circulă în mari cantități la trupele aflătoare în războiu, unde, de sine înțeles, ele sunt mai expuse deteriorii, decât între împrejurări normale. Câtă vreme bancnotele dificultate se află în circulație banca de emisiune este în imposibilitate de a remedia răul. În acest scop Banca Austro-Ungară are necesitate de concursul publicului. Acesta nu are decât să prezinte bancno-

tele defectuoase, uzate sau altcum deteriorate la cea mai apropiată Cassă a Băncii, unde va primi pentru ele, în schimb, imediat, bancnote neexceptionabile.

Scontul Băncii Naționale a României în 1914. Până la finele lui Aprilie 1914 taxa scontului Băncii Naționale a României a fost de 6 la sută. La 1 (14) Maiu s'a redus la 5 $\frac{1}{2}$ %. La 18 (31) Iulie scontul a fost urcat 6 la sută. La 24 Iulie s'a urcat la 7 la sută. La 23 August scontul a fost redus la 6 la sută.

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 20 Decembrie 1914 în comparație cu 21 Decembrie 1913 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 210.756,720 și anume: aur Lei 154.056,720, trate și disponibil considerate ca aur Lei 56.700,000 (în 1913 Lei 208.344,685 anume, aur Lei 151.702,685, și trate considerate ca aur Lei 56.642,000). Argint și diverse monede: Lei 850,366 (în 1913 Lei 1.318,888). Portofoliul român și străin: Lei 256.242,364 (în 1913 Lei 207.837,105). Imprumuturi pe efecte publice: Lei 55.446,755 (în 1913 Lei 46.496,019). Imprumul Statului pe bônuri de tezaur 4% aur: Lei 107.090,667 (în 1913 Lei —). Imprumul Statului din 1901 (fără dobândă): Lei 11.273,958 (în 1913 Lei 12.802,059). Efectele capitalului social: Lei 11.977,032 (în 1913 Lei 11.925,288). Efectele fondului de rezervă: Lei 16.588,777 (în 1913 Lei 16.955,877). Efectele fondului amort. imobil. mobil. și mașinilor Lei 4.011,281 (în 1913 Lei 4.083,281). Imobile: Lei 6.747,431 (în 1913 Lei 6.495,153). Mobilier și mașini de imprimare: Lei 1.097,165 (în 1913 Lei 998,624). Cheltuieli de administrațiune: Lei 1.644,242 (în 1913 Lei 1.777,038). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 130.600,320 (în 1913 Lei 145.570,457). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 319.590,034 (în 1913 Lei 133.565,388). Conturi curente: Lei 33.939,138 (în 1913 Lei 14.560,959). Conturi de valori: Lei 23.894,245 (în 1913 Lei 18.998,197). Conturi diverse: Lei 26.340,953 (în 1913 Lei 18.269,630).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1913 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 37.544,476 (în 1913 L 34.979,948). Fondul amort. imobil. mobil. și mașini: Lei 5.614,162 (în 1913 Lei 5.241,094). Bilete de bancă în circulațiune: Lei 577.434,532 (în 1913 Lei 439.756,670). Profit și Pierdere: Lei 3.810,594 (în 1913 Lei 3.646,903). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 9.731,944 (în 1913 Lei 6.527,853). Conturi-curente și recepse la vedere: Lei 42.558,196 (în 1913 Lei 26.778,140). Efecte și alte valori de restituit: L 450.190,354 (în 1913 L 279.135,845). Conturi diverse: Lei 79.207,190 (în 1913 L 41.932,195).

SUMAR.

O surpriză neînchipuită. — Moratoriul V. — Chestiunea adun. gen. și a bilanțului. — Rechițiționarea cerealelor. — Situațiunea economică a României în anul 1914. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Jurisdicțiune*: Domicilierea cambailor. Titlul de locuitor de director nu se poate înregistra. — *Cronică*: Necrolog, Monete de argint à $\frac{1}{2}$ Coroană, Bancnotele à K 2—, Scontul Băncii Naționale a României în 1914, Banca Națională a României.

1915.

Invitare la abonament.

Anul XVII.

Cu începerea unui an nou, anul al XVII-lea de existență al revistei noastre, adresăm on. noștri abonenți de până acum rugarea, să binevoiască a-și înnoi din bună vreme abonamentul pe anul 1915, ca expediarea regulată a revistei noastre să nu sufere întrerupere. Ne exprimăm totodată speranța, că în noul an, în preajma căruia stăm, nu numai ne vor rămâne credincioși vechii noștri abonenți, ci vor intra în șirul abonenților și alți număroși cetitori și prietini ai revistei noastre.

On. noastre institute de bani și membre ale «Solidarității», de a cărora binevoitor sprijin ne-am bucurat și în trecut, le rugăm a ne face părtași de aceasta și în anul ce vine, folosindu-se cât mai adeseori și ori de câte ori se ivește necesitatea, de coloanele revistei noastre pentru inserarea publicațiilor lor oficiale: bilanțul anual, convocarea adunării generale, concurse și altele.

Folosim ocazia aceasta pentru a adresă și on. noștri abonenți restanțieri — institute, ca și particulari — rugămintea, ca deodată cu prenumerarea revistei noastre pe anul 1915, să-și achite și restanțele de abonament din trecut.

Prețul de prenumerare al «Revistei Economice» rămâne și pentru anul 1915 neschimbat:

K 12 — pe un an
și K 6 — pe $\frac{1}{2}$ an

Comandele de abonament, precum și inserțiunile rugăm a le adresă la Administrațiunea „Revistei Economice” în Sibiu — Nagyszeben.

Contabil

român în etate de 21 ani, abs. de școală comercială superioară, cunoscând limba română, germană și maghiară, și având o praxă în contabilitate de 3 $\frac{1}{2}$ ani, caută post la vre-o bancă română. — Adresa la administrațiunea acestei reviste.

„BĂNĂȚANA“

institut de credit și economii, soc. pe acții în Bükkfalva. | takaréék és hitelintézet részvénytársaság Bükkfalván.

CONVOCARE.

A acționarii institutului de credit și economii «Bănățana», societate pe acții în Bükkfalva se convoacă și sunt rugați să participe la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 13 Februarie 1915 la 2 oare p. m., în localul institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul direcțiunii despre gestiunea anului 1914.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Concluz asupra rapoartelor de sub 1 și 2.
4. Concluz asupra bilanțului anului 1914.
5. Concluz asupra împărțirii profitului curat.
6. Darea absoluturului legal direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
7. Schimbarea §-lui 59 din statute.
8. Eventuale propuneri.

La adunarea generală pot lua parte numai acei acționari, cari sunt introduși în registrul acționarilor dela institut și și-au deus înainte de deschiderea adunării la institut (ori la «Timișiana» Timișoara) acțiunile scrise pe numele lor.

Bükkfalva, la 17 Ianuarie 1915.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

«Bănățana», takaréék- és hitelintézet részvénytársaság Bükkfalvai cég részvényesei ezennel meghivatnak

a XIII-ik rendes közgyűlésre,

mely 1915 évi február hó 13-án tartatik meg d. u. 2 órakor az intézet helyiségében.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság 1914 évi jelentése.
2. A felügyelőbizottság 1914 évi jelentése.
3. Határozathozatal az 1-és 2. alattiakra.
4. Az 1914 évi zárszamadásra határozat hozatal.
5. A tiszta jövedelem felosztására vonatkozó határozathozatal.
6. Az igazgatóság és felügyelőbizottság számára a törvényes felmentvény megszavazása.
7. Az alapszabályok 59 §-ának módosítása.
8. Esetleges indítványok.

A közgyűlésen részt vehetnek csak azon részvényesek, kik be vannak vezetve mint részvényesek az intézet részvénykönyvében és a közgyűlés megnyitása előtt az intézetnél (vagy «Timișiana»-nál Temesvárt) letétbe helyezték részvényeiket.

Bükkfalva, 1915 évi január 17-én.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon.

Contul Bilanț. — Mérleg számla.

Pasiva — Teher.

	K f		K f
Cassa în număr — Készpénz	2,086.65	Capital de acții — Részvénytőke	40,000.00
Cambii de bancă — Bankszerű váltók	26,215.00	Fond de rezervă general — Általános tartalékalap	11,876.27
Cambii hipotecate — Jelzálogilag biztosított váltók	81,908.00	Fond de rezervă special — Különleges tartalékalap	1,744.55
Efecte proprii — Saját értékpapírok	20,250.00	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	36,569.36
Diverse conturi debitoare — Különféle számlák	110.81	Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	34,332.00
Mobilier — Butorzat	1,000.00	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	2,784.70
		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	10.00
		Fond de binefaceri — Jótékonycélu alap	73.02
		Profit curat — Tiszta nyereség	4,180.56
	131,570.46		131,570.46

Debit — Bevétel.

Contul Profit și Pierdere. — Nyereség és veszteség számla.

Credit — Kiadás.

	K f		K f
Interese la dep. spre fructificare — Felvett és tőkésített kamatok	2,570.76	Inter. dela cambii de bancă — Bankszerű váltók utáni kamat	2,850.88
Interese după cambii reescontate — Visszleszámitolási kamatok	3,489.09	Interese dela cambii hipotecate — Jelzálogilag biztosított vált. kam.	12,323.46
Contribuție după interese la dep. spre fructif. — Tőkekamat és jasadék adó	257.08	Venitul efectelor — Értékpapírok jövedelme	858.76
Contribuție erarială și com. — Allami és községi adó	1,483.07	Provizioni — Jutalék	140.05
Salare — Fizetések	2,280.00		
Chirie — Házbér	420.00		
Spese de cancelarie — Irodai költségek	938.35		
Tipărituri — Nyomtatványok	169.02		
Post-porto — Postaköltség	119.22		
Marce de prezență. — Jelenléti díjak	266.00		
Profit curat — Tiszta nyereség	4,180.56		
	16,173.15		16,173.15

Bükkfalva, la 31 Decembrie st. n. 1914. — Bükkfalva, 1914 december 31.

D. Buibaș, m. p., s. k., direct.-exec. — vezérigazgató.

I. Surdu, m. p., s. k., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

D. Buibaș, m. p., s. k. C. Gherga, m. p., s. k. Constantin Țeran, m. p., s. k. Dimitrie Surdu, m. p., s. k.
Ioan Surdu, m. p., s. k. Ioan Raicu, m. p., s. k. Damaschin Cuciuc, m. p., s. k.

Subsemnatul comitet a examinat contul bilanțului, precum și cel de profit și pierdere și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-a aflat cu acelea în consonanță. — Alulirott felügyelőbizottság a jelen mérleg számlát, valamint a nyereség és veszteség számlát a szabályszerűen vezetett fő- és segédkönyvekkel összehasonlítván, azokkal megegyezőnek találta.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

Iuliu Țoldan, m. p., s. k.

George Negria, m. p., s. k.